

ΑΠΟΨΕΙΣ

Φοιτήτριες σε αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου Αθηνών

Αξιολόγηση ή χειραγώγηση των ΑΕΙ;

Του ΙΩΑΝΝΗ Α. ΜΥΛΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ των πανεπιστημίων αποτελεί χωρίς αμφιβολία μια διαδικασία ιδιαίτερα χρήσιμη και απόλυτα αναγκαία για μια σειρά από λόγους.

Ο πρώτος από αυτούς έχει να κάνει με την αυτονόητη απαίτηση της κοινωνίας, προς την οποία ούτως ή άλλως απευθύνεται το δημόσιο πανεπιστήμιο, να γνωρίζει το επίπεδο και την ποιότητα των παρεχόμενων από αυτό υπηρεσιών.

Ο δεύτερος από τους λόγους σχετίζεται με το αναφαίρετο δικαίωμα της πολιτείας, η οποία αποτελεί και τον χρηματοδότη της δημόσιας εκπαίδευσης, να αποτιμά την αποδοτικότητα των χρημάτων που επενδύει σε αυτήν.

Ο τρίτος λόγος αφορά τη σημασία της αξιολόγησης στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων από τα ΑΕΙ υπηρεσιών, καθώς και τη λειτουργία της ως ασπίδας προστασίας του ακαδημαϊκού τους χαρακτήρα. Το ακαδημαϊκό πανεπιστήμιο απειλείται άμεσα στις μέρες μας, ιδίως μετά την πρόσφατη πρωτοβουλία της Νέας Δημοκρατίας στο Ευρωκοινοβούλιο, σύμφωνα με την οποία θεωρούνται πλέον ισότιμα με τα πανεπιστημιακά πτυχία τα πτυχία που χορηγούνται από τις λογής εκπαιδευτικές επιχειρήσεις, οι οποίες συνεργάζονται με το σύστημα της δικαιόχρησης (franchising) με Ξένα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Αυτό σημαίνει ότι στο εξής μόνο μετά από αξιολόγηση των ακαδημαϊκών υπηρεσιών των ιδρυμάτων θα γίνεται ερικτική η διαπίστωση του ποια από αυτά είναι ψευδεπίγραφα. Και είναι γνωστό ότι ο συνδυασμός παραγωγής και μετάδοσης της επιστημονικής γνώσης, έρευνας δηλαδή και διδασκαλίας, που αποτελεί και τη βασική

ακαδημαϊκή προϋπόθεση, εκτός που είναι πολύ δύσκολο, είναι και οικονομικά μη αποδοτικό να επιτευχθεί από τα περισσότερα από τα ιδιωτικά εκπαιδευτήρια που διεκδικούν σήμερα τον τίτλο του πανεπιστημίου.

Όσον αφορά τους πανεπιστημιακούς, είναι απόλυτα εξοικειωμένοι με την έννοια της αξιολόγησης, μια και οι ίδιοι έχουν άμεση εμπειρία και ως αξιολογούμενοι και ως αξιολογητές. Αυτός είναι ο κυριότερος λόγος για τον οποίο οι πανεπιστημιακοί δεν φοβούνται την αξιολόγηση.

Επειδή όμως ακριβώς γνωρίζουν καλά τα μυστικά της σύνθετης αυτής διαδικασίας, έχουν βάσιμους λόγους να ανησυχούν. Και πρώτα απ' όλα ανησυχούν για την ειλικρίνεια των προθέσεων μιας κυβέρνησης, η οποία λίγο προτού θεσμοθετήσει τη διαδικασία της αξιολόγησης μειώνει τη χρηματοδότηση των πανεπιστημίων. Φροντίζει, δηλαδή, αντί να υποστηρίξει τα δημόσια ιδρύματα να τα απαξιώσει υποχρηματοδοτώντας τα. Πράγματι στον εφετινό προϋπολογισμό η χρηματοδότηση της παιδείας εμφανίζεται μειωμένη σε σχέση με την περσινή χρονιά κατά 7% σε απόλυτους αριθμούς, παρά τη σημαντική αύξηση των εκπαιδευτικών αναγκών.

Αλλά δεν είναι μόνο η μείωση της χρηματοδότησης που κάνει τους πανεπιστημιακούς επιφυλακτικούς έναντι της αξιολόγησης που προτείνεται από τη σημερινή κυβέρνηση. Φόβους εμπνέει και το γεγονός ότι, δεδομένης της οικονομικής και διοικητικής εξάρτησης των πανεπιστημίων από το κράτος, σε μεγάλο βαθμό η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχουν τα ΑΕΙ αντανακλά την ποιότητα της εκπαιδευτικής πολιτικής της εκά-

στοτε κυβέρνησης. Υπάρχει λοιπόν ο κίνδυνος με την αξιολόγηση να αποδοθούν στα πανεπιστήμια ευθύνες που δεν τους ανήκουν. Φταίει, για παράδειγμα, τα πανεπιστήμια για την αριθμητική σχέση διδασκόντων - διδασκόμενων ή για τις ελλείψεις σε κτίρια και υποδομές, τη στιγμή κατά την οποία τα ιδρύματα δεν αποφασίζουν από μόνα τους ούτε για το πλήθος και την ποιότητα των φοιτητών που δέχονται κάθε χρόνο ούτε για τις νέες θέσεις καθηγητών που θα προσληφθούν, αλλά ούτε και για τις επενδύσεις σε εξοπλισμό, στελέχωση και υποδομές; Τι πρόκειται δηλαδή τελικά να αξιολογηθεί; Τα πανεπιστήμια και η λειτουργία τους ή η εκπαιδευτική πολιτική της εκάστοτε κυβέρνησης;

Η αξιολόγηση της ποιότητας των ΑΕΙ δεν αντιμετωπίζεται ανεξάρτητα από τη χρηματοδότησή τους

Αν λοιπόν η σημερινή κυβέρνηση επιθυμεί ειλικρινά την αξιολόγηση της ποιότητας των ΑΕΙ και δεν έχει σκοπό να τη χρησιμοποιήσει ως μέσον ελέγχου και χειραγώγησης τους, τότε θα πρέπει να δεχτεί τις τρεις προτάσεις-προϋποθέσεις που ακολουθούν:

Πρώτον, τα πανεπιστήμια να αξιολογηθούν μόνον όταν και εφόσον η χρηματοδότηση της παιδείας αυξηθεί στο ύψος του μέσου ευρωπαϊκού όρου, φτάνοντας από 3,58% που είναι σήμερα στο 5% του ΑΕΠ. Τον στόχο αυτόν έχει έτσι κι αλλιώς υποσχεθεί η κυβέρνηση να επιτύχει εντός της τετραετίας. Η ευρωπαϊκή σύγκλιση δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται επλεκτικά ούτε και η αξιολόγηση της ποιότητας των ΑΕΙ ανεξάρτητα από τη χρηματοδότησή τους.

Δεύτερον, τα πανεπιστήμια να αξιολογούνται μόνο μετά την πάροδο ικανής χρονικής διάρκειας μετά την ίδρυσή τους, έτσι ώστε να έχουν τη δυνατότητα να ολοκλη-

ρώσουν εν τω μεταξύ τις υποδομές και τη στελέχωσή τους. Σε πρώτη φάση, δηλαδή, προτείνεται να αξιολογηθούν μόνο τα αρχαιότερα πανεπιστήμια της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης κτλ. και όχι τα νεότερα, όπως του Αιγαίου και της Θεσσαλίας.

Και τρίτον, ώσπου να επιτευχθεί η πλήρης οικονομική και διοικητική αυτοτέλεια και αυτονομία των ΑΕΙ, να αξιολογείται από ανεξάρτητη αρχή μόνον ό,τι εξαρτάται από το ίδιο το πανεπιστήμιο. Ωσπου δηλαδή τα ΑΕΙ να αποδεσμευτούν πλήρως από τον ομφάλιο λώρο του κράτους, να αξιολογείται μόνο το ακαδημαϊκό τους έργο. Η επιστημονική έρευνα, βασική και εφαρμοσμένη, που εκτελείται στα ΑΕΙ και η συμβολή της στην πρόοδο της επιστήμης και στην επίλυση πραγματικών προβλημάτων, το επιστημονικό έργο των καθηγητών και η αναγνώρισή του διεθνώς, η κοινωνική ένταξη και συμμετοχή των ΑΕΙ στο καθημερινό γίγνεσθαι, τα συγγράμματα, η διδασκαλία και η εν γένει εκπαιδευτική διαδικασία είναι παραδείγματα ακαδημαϊκών δραστηριοτήτων προς αξιολόγηση, καθώς μπορούν να θεωρηθούν ότι σε μεγάλο βαθμό αντανακλούν την ποιότητα των ιδρυμάτων, ανεξάρτητα από την ασκούμενη από το κράτος εκπαιδευτική πολιτική.

Αν λοιπόν η κυβέρνηση έχει αγνές προθέσεις για την αξιολόγηση των ΑΕΙ και επιθυμεί να τη χρησιμοποιήσει μόνο για τη βελτίωσή τους, ως το αποδειξίει έμπρακτα προχωρώντας σε πρώτη φάση στην αύξηση της χρηματοδότησης της παιδείας και, σε δεύτερη, στην ακαδημαϊκή και μόνον αξιολόγηση των μεγάλων και εν πολλοίς οργανωμένων ανώτατων ιδρυμάτων της χώρας από μια ανεξάρτητη και κοινά αποδεκτή από όλους αρχή. Και να είναι βέβαιη ότι θα έχει τους έλληνες πανεπιστημιακούς, αλλά και την κοινωνία, με το μέρος της.

Ο κ. Ι. Α. Μυλόπουλος είναι καθηγητής στην Πολυτεχνική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, πρόεδρος του ΕΣΔΕΠ/ΑΠΘ και μέλος της ΔΕ της ΠΟΣΔΕΠ/ΑΕΙ.